

**SEKTOROWY
PROGRAM
OPERACYJNY**
Restrukturyzacja i modernizacja
sektora żywnościowego
oraz rozwój obszarów wiejskich,
2004 - 2006

Urząd Marszałkowski *Województwa Warmińsko-Mazurskiego*

Departament Rozwoju Obszarów Wiejskich i Rolnictwa

Biuletyn Informacyjny Rolnictwo i Obszary Wiejskie Warmii i Mazur

Nr 1/2009

Opracowała: dr inż. Joanna Karwowska

10-562 Olsztyn ul. Emilii Plater 1,
tel. (089) 5219250, fax (089) 5219259, e-mail: dow@warmia.mazury.pl
www.sporol.warmia.mazury.pl

SPIS TREŚCI

I.	SYTUACJA SPOŁECZNO – GOSPODARCZA OBSZARÓW WIEJSKICH	
1.	Liczba bezrobotnych i stopa bezrobocia.....	3
2.	Bezrobotni mieszkańcy wsi.....	7
II.	FUNDUSZE STRUKTURALNE 2004-2006	
1.	SEKTOROWY PROGRAM OPERACYJNY „Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego oraz rozwój obszarów wiejskich, 2004-2006	
a.	wdrażanie funduszy strukturalnych w ramach SPO na terenie województwa warmińsko-mazurskiego – stan na 30.01.2009 rok – działania wdrażane przez ARiMR.....	7
b.	wdrażanie funduszy strukturalnych w ramach SPO na terenie województwa warmińsko-mazurskiego – stan na 30.01.2009 rok – działania wdrażane przez Urząd Marszałkowski.....	8
2.	SEKTOROWY PROGRAM OPERACYJNY „Rybołówstwo i przetwórstwo ryb”	
a.	wdrażanie funduszy strukturalnych w ramach SPO na terenie województwa warmińsko-mazurskiego – stan na 30.01.2009 rok.....	8
III.	PLAN ROZWOJU OBSZARÓW WIEJSKICH	
1.	Wykaz działań w ramach PROW na lata 2007-2013 –wg danych Oddziału Regionalnego ARiMR – stan na dzień 30.01.2009r.....	9
2.	Realizacja płatności bezpośrednich do gruntów rolnych.....	10
IV.	AKTUALNOŚCI	
1.	PROW 2007-2013.....	10
2.	Bioenergia.....	10
3.	Rozwój mikroprzedsiębiorstw.....	11
4.	Polskie rybołówstwo.....	11
5.	Wypłata rekompensat rybackich.....	12
6.	Wypłata płatności bezpośrednich.....	13
7.	Gospodarowanie nieruchomościami rolnymi.....	14
8.	Ułatwianie startu młodym rolnikom.....	14
9.	ANR.....	15
10.	Rekompensaty rybackie.....	15
11.	Leader.....	15
12.	Zasoby ANR.....	16
13.	Zadania delegowane przez ARiMR.....	16
14.	Dofinansowanie działań rybackich.....	18
15.	Dopłaty obszarowe.....	18
16.	Zmiany w PROW-ie na lata 2007-2013.....	19
17.	Ubezpieczenia rolne.....	20
18.	Kredyty inwestycyjne i kłękowe.....	20
V.	INFORMACJE Z DEPARTAMENTU ROZWOJU OBSZARÓW WIEJSKICH I ROLNICTWA	
1.	Nabór wniosków dla organizacji pozarządowych – zakończony.....	21
2.	Konferencja otwierająca PROW 2007-2013.....	21
3.	Konkurs „Aktywna Wieś Warmii i Mazur” – rozpoczęty.....	22
4.	Odnowa Wsi.....	22

I. SYTUACJA SPOŁECZNO – GOSPODARCZA OBSZARÓW WIEJSKICH

1. Liczba bezrobotnych i stopa bezrobocia

Liczba bezrobotnych w grudniu 2008 roku wzrosła w stosunku do poziomu z listopada o 5 392 osoby, tj. o 6,6% i wynosiła 87 420 osób. Jednakże niewątpliwym osiągnięciem w sytuacji światowego kryzysu finansowego jest utrzymanie spadku bezrobocia w odniesieniu do końca 2007 roku. W porównaniu do tego okresu, poziom bezrobocia jest niższy o 11 575 osób, tj. o 11,7%. Przeciętnie w kraju, w porównaniu z listopadem, odnotowano wzrost liczby bezrobotnych o 5,4%. Względny (procentowy) wzrost liczby bezrobotnych odnotowano we wszystkich województwach, przy czym najsilniejszy w województwie: opolskim (o 8,4%) i wielkopolskim (o 7,7%). W stosunku do grudnia ubiegłego roku, spadek bezrobocia w kraju wynosił średnio 15,6%, a więc był wyższy niż w naszym regionie o 3,9 pkt proc. W grudniu, w porównaniu do listopada 2008r. liczba bezrobotnych w województwie warmińsko – mazurskim wzrosła w 20 powiatach, przy czym największy wzrost miał miejsce w:

- powiecie elbląskim – 14,8%,
- mieście Elblągu – o 10,8%,
- powiecie giżyckim – o 9,9%,
- powiecie nidzickim – o 9,8%.

W powiecie nowomiejskim, jako jedynym, odnotowano spadek liczby bezrobotnych – o 1,1%. Analiza roczna zmian poziomu bezrobocia (XII 2008 do XII 2007) wykazuje spadek liczby zarejestrowanych w granicach od 1,3% do 34,7% we wszystkich powiatach województwa z wyjątkiem powiatów oleckiego i działdowskiego, gdzie odnotowano wzrost liczby bezrobotnych odpowiednio o 18,7% i 9,7%.

W okresie grudzień 2007 – grudzień 2008 największy spadek bezrobocia odnotowano w:

- powiecie giżyckim – o 34,7%,
- powiecie nowomiejskim – o 31,2%,
- powiecie iławskim – o 21,2%,
- powiecie olsztyńskim – o 20,5%,
- powiecie węgorzewskim – o 19,3%,
- powiecie ostródzkim – o 17,5%.

Wzrost bezrobocia w bieżącym okresie sprawozdawczym o 6,6% jest dość wysoki w porównaniu z sytuacją z lat poprzednich. Również wzrost poziomu bezrobocia w roku 2008 już w październiku, gdy przed rokiem bezrobocie z przyczyn sezonowych wzrosło dopiero w grudniu, stanowi niepokojący sygnał płynący z rynku pracy.

Liczba osób pozostających bez pracy zwiększa się zazwyczaj w miesiącach kończących rok kalendarzowy. Listopad to okres, w którym kończą się prace sezonowe w budownictwie, leśnictwie, ogrodnictwie, turystyce, gastronomii, itp. Wśród rejestrujących się w urzędach pracy były także osoby zwalniane na podstawie wcześniej zgłaszanych przez pracodawców zwolnień grupowych oraz pracownicy, z którymi pracodawcy nie zdecydowali się przedłużyć umów zawartych na czas określony.

Również negatywny wpływ na sytuację na warmińsko – mazurskim rynku pracy ma dekonjunktura na rynkach światowych. Spośród innych powodów wzrostu liczby bezrobotnych w ostatnim okresie w regionie warmińsko – mazurskim wymienić należy:

- ograniczenie odpływu z bezrobocia z powodu aktywizacji bezrobotnych (staże, szkolenia, przygotowanie zawodowe, roboty publiczne), ze względu na wydatkowanie limitu środków Funduszu Pracy przeznaczonych na 2008 r.
- wzrost kosztów produkcji, co powoduje spadek tempa sprzedaży, a w efekcie ogranicza zatrudnienie lub prowadzi do likwidacji etatów;

- niedopasowanie kwalifikacji zawodowych do wymogów rynku pracy – niski poziom posiadanego wykształcenia, nieodpowiednie kwalifikacje, brak pożądanego zawodu wyuczonego z punktu widzenia pracownika i pracodawcy;
- problemy osób bezrobotnych z odnalezieniem się na rynku pracy – brak doświadczenia, praca w szarej strefie, niechęć podejmowania pracy w zawodach o dużym tempie pracy, zmienności, niskich płacach;
- rejestracja osób starających się o świadczenia opieki społecznej – w okresie świątecznym możliwość korzystania z zasiłków okresowych;
- spadek liczby ofert pracy, powiązany ze spowolnieniem gospodarczym i ograniczeniem zapotrzebowania na pracowników.

Według opinii powiatowych urzędów pracy, obserwuje się również zwiększenie rejestracji osób powracających po pracy z zagranicy, co związane jest z trudną sytuacją ekonomiczną w państwach członkowskich Unii Europejskiej, co skłania wiele osób do powrotu i poszukiwania pracy w Polsce.

Poziom bezrobocie a światowy kryzys finansowy

Wzrost bezrobocia w województwie warmińsko – mazurskim spowodowany jest także pierwszymi skutkami światowego kryzysu finansowego. Rynek pracy jest bardzo czułym systemem, wysoce podatnym na zmiany zachodzące w gospodarce. Kondycja gospodarki światowej oddziałuje na ekonomiczną sytuację Polski, w tym koniunkturę w województwie warmińsko – mazurskim. Z formalnych i nieformalnych informacji płynących z rynku pracy wynika, iż zmniejsza się popyt ze strony kontrahentów zagranicznych na towary produkowane w Polsce, co ma przełożenie na pogarszanie się sytuacji zatrudnieniowej w regionie. Pracodawcy z powodu światowego kryzysu, z przyczyn niezależnych od siebie, mają problemy z utrzymaniem dotychczasowego stanu zatrudnienia. W celu przeciwdziałania zwolnieniom grupowym, część z nich stosuje różne techniki profilaktyczne, np. urlopy bezpłatne, zmniejszenie wymiaru czasu pracy.

W ciągu dwóch ostatnich miesięcy 2008 roku (od 1 listopada do 31 grudnia), poziom bezrobocia w województwie warmińsko – mazurskim wzrósł o 9,9% (7 981 osób). W tym samym okresie 2007 roku odnotowaliśmy wzrost bezrobocia na poziomie 1,6% (o 1 528 osób).

Zwolnienia grupowe

Nie wszystkie firmy funkcjonujące w regionie, pomimo sygnalizowanej trudnej sytuacji ekonomicznej zdecydowały się na zwolnienia pracowników. Niektóre przedsiębiorstwa szukają wyjścia z impasu nie przedłużając umów o pracę na czas określony, wysyłając swoich pracowników na urlopy bezpłatne, bądź też skracając czas pracy. Z częścią osób, rozwiązywane są umowy o pracę na mocy porozumienia stron. Inne już zgłosiły zamiar zwolnień grupowych. W grudniu, w województwie warmińsko – mazurskim, problemy ekonomiczne, skutkujące zwolnieniami pracowników zgłosiło 21 firm. Wypowiedzenia otrzymało 488 osób, a kolejne 582 są przewidziane do zwolnienia. Ponadto zwolnienia grupowe zgłosiły dwie firmy o zasięgu ogólnokrajowym. Na obecnym etapie, pracodawcy nie są w stanie określić ani liczby osób, które mają zostać zwolnione, ani terminu dokonywanych zwolnień w województwie warmińsko – mazurskim. Wiadomo jedynie, że zwolnienia mają być przeprowadzane stopniowo w ciągu całego 2009 roku.

Stopa bezrobocia

Pomimo systematycznego spadku stopy bezrobocia w województwie warmińsko – mazurskim, która w okresie listopad 2007 – listopad 2008 zmniejszyła się o 2,9 pkt proc., a dynamika spadku w analizowanym czasie była o 0,8 pkt proc. wyższa niż w kraju, natężenie bezrobocia w regionie jest najwyższe w Polsce.

Wskaźnik stopy bezrobocia za grudzień zostanie ogłoszony przez GUS pod koniec stycznia 2009r. Na koniec listopada 2008 roku, stopa bezrobocia w województwie warmińsko – mazurskim wyniosła 15,8% i była ponad 1,5–krotnie większa niż w kraju, gdzie wartość tego wskaźnika wynosiła 9,1%. Oznacza to, że w województwie warmińsko – mazurskim na 100 osób aktywnych zawodowo przypada prawie 16 osób bezrobotnych. Pozytywnym zjawiskiem, obserwowanym na warmińsko – mazurskim rynku pracy, jest zmniejszanie dystansu pomiędzy stopą bezrobocia w kraju i w województwie.

W listopadzie 2007 roku, różnica pomiędzy wartością stopy bezrobocia dla kraju, a wartością stopy dla województwa wynosiła 7,5 pkt proc, natomiast w listopadzie 2008 roku, różnica ta wynosiła 6,7 pkt proc.

W regionie warmińsko – mazurskim występują powiaty, które charakteryzują się stopą bezrobocia znacznie wyższą niż średnią w województwie, ale występują też powiaty o stosunkowo niskiej wartości wskaźnika bezrobocia.

Najniższą stopą bezrobocia w listopadzie charakteryzowały się:

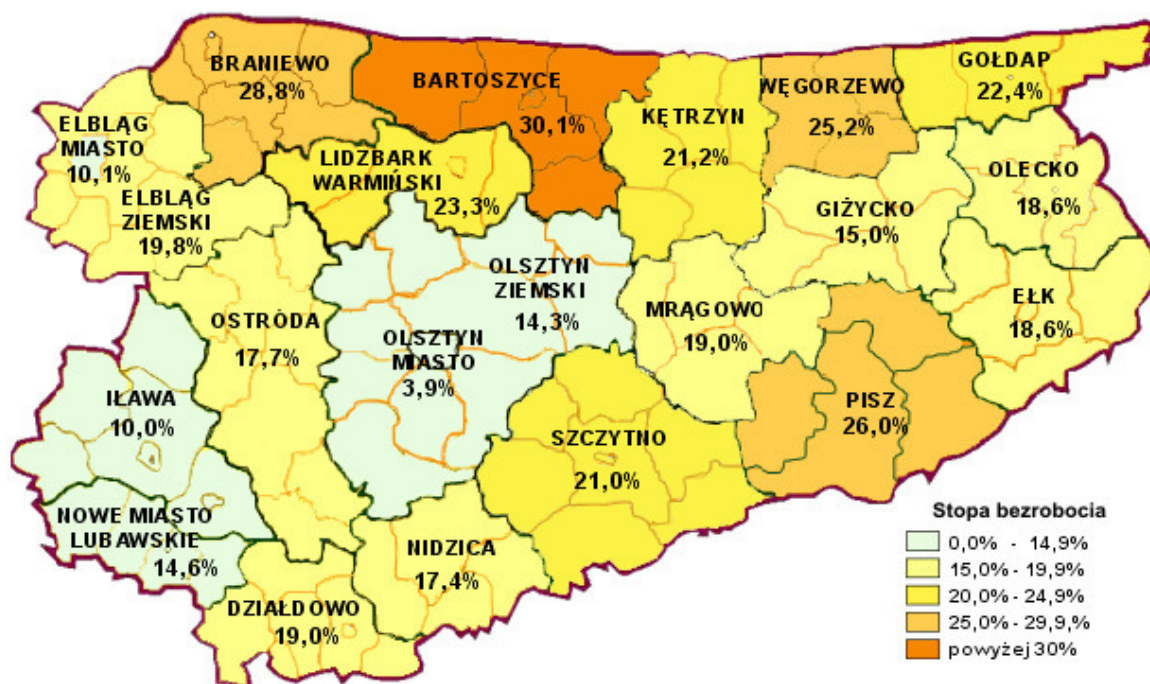
- miasto Olsztyn – 3,9%,
- powiat iławski – 10,0%,
- miasto Elbląg – 10,1%,
- powiat olsztyński – 14,3%,
- powiat giżycki – 15,0%.

Natomiast najwyższa stopa bezrobocia występowała w powiatach:

- bartoszyckim – 30,1%,
- braniewskim – 28,8%,
- piskim – 26,0%,
- węgorzewskim – 25,2%.

Należy także podkreślić, że w listopadzie 2008 roku w województwie warmińsko - mazurskim, tylko w powiecie bartoszyckim stopa bezrobocia przekroczyła próg 30%, (wynosiła 30,1%) natomiast przed rokiem, wartość ta została przekroczona w powiatach: braniewskim (32,8%), bartoszyckim (30,6%) i węgorzewskim (30,2%).

Mapa 1. Stopa bezrobocia w województwie warmińsko-mazurskim w listopadzie 2008 r.

Podsumowanie

1. W porównaniu z listopadem, liczba bezrobotnych na koniec grudnia br., była wyższa o 6,6% (5 392 osoby) i wynosiła 87 420 osób. Od stanu ubiegłorocznego, spadek poziomu bezrobocia wynosi 11,7% (11 575 osób).
2. Wzrost bezrobocia w bieżącym okresie sprawozdawczym o 6,6% jest dość wysoki w porównaniu z sytuacją z lat poprzednich. Również wzrost poziomu bezrobocia już w październiku br., gdzie przed rokiem bezrobocie z powodów sezonowych wzrosło dopiero w grudniu, stanowi niepokojący sygnał płynący z rynku pracy. Spośród przyczyn wzrostu liczby bezrobotnych w ostatnim okresie w regionie warmińsko – mazurskim wymienić należy:
  - ograniczenie odpływu z bezrobocia z powodu aktywizacji bezrobotnych, ze względu na wydatkowanie limitu środków Funduszu Pracy przeznaczonych na 2008 r,
  - ograniczanie zatrudnienia i likwidacja etatów,
  - nie przedłużanie przez pracodawców umów na czas określony;
  - rejestracja osób starających się o świadczenia opieki społecznej ze względu na możliwość korzystania z zasiłków okresowych w okresie świątecznym;
  - zwiększenie rejestracji osób powracających po pracy zza granicy – trudna sytuacja ekonomiczna w państwach członkowskich Unii Europejskiej, skłania wiele osób do powrotu i poszukiwania pracy w Polsce.
3. Obserwowana ostatnio dekonstrukcja skutkuje także zwolnieniami pracowników w województwie warmińsko-mazurskim. W grudniu 2008r., zwolnienia grupowe oficjalnie zapowiedziało 5 firm, na łączną liczbę 362 osób. Od początku 2008 roku, w ramach zwolnień grupowych w województwie warmińsko – mazurskim, prace utraciło 887 osób. Ze względu na pogarszającą się sytuację na lokalnych rynkach pracy, wywołaną światowym kryzysem finansowym, Wojewódzki Urząd Pracy na bieżąco monitoruje lokalne rynki pracy, tak aby w każdej chwili, podjąć w sytuacji kryzysowej, działania interwencyjne w zakresie wsparcia osób zagrożonych lub zwalnianych grupowo, a także pomocy pracodawcom mającym problemy z wykorzystaniem wszystkich dostępnych, wynikających ze znowelizowanej ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, usług, programów i instrumentów rynku pracy.
4. Stopa bezrobocia kształtowała się na poziomie 15,8%. W porównaniu do analogicznego okresu 2007 roku, jest to spadek o 2,9 pkt. proc. (w kraju o 2,1 pkt. proc.). Wskaźnik stopy bezrobocia w województwie warmińsko – mazurskim systematycznie zmniejsza się, a tempo spadku jest wyraźnie wyższe niż w kraju. Mimo, to regionalna stopa bezrobocia jest nadal najwyższa w Polsce.
5. W stosunku do grudnia 2007 roku spadł, w ogólnej liczbie bezrobotnych, udział procentowy osób długotrwale bezrobotnych (o 11,5 pkt proc.), mieszkańców wsi (o 1,5 pkt proc.), kobiet (o 2,1 pkt. proc.), bezrobotnych bez kwalifikacji zawodowych (o 2,9 pkt. proc.) oraz osób bezrobotnych powyżej 50 roku życia (o 0,4 pkt proc.) Wzrósł natomiast udział następujących kategorii: bezrobotnych z prawem do zasiłku (o 3,3 pkt proc.), osób niepełnosprawnych (o 1,2 pkt proc.), młodzieży do 25 roku życia (o 1,8 pkt proc.).
6. W grudniu 2008 roku, urzędy pracy dysponowały 2 366 ofertami pracy – o 57 mniej niż w grudniu przed rokiem. Większość z nich, bo 54,6% (1 292 oferty) dotyczyła zatrudnienia subsydiowanego; analogicznie do okresu z poprzedniego roku oferty pracy subsydiowanej stanowiły 59,4% (1 372 oferty) ogółu pozyskanych od pracodawców miejsc pracy. W ciągu 2008 roku, pozyskano 52 401 ofert pracy – spadek do okresu sprzed roku o 5,9% (3 277 ofert).
7. W grudniu 2008 roku, w różnych formach aktywizacji subsydiowanych z Funduszu Pracy, uczestniczyły 2 083 osoby, a 3 098 osób, podjęło prace niesubsydiowaną. W okresie styczeń

– grudzień 2008 roku, zaktywizowano z udziałem środków Funduszu Pracy 42 332 osoby, a 48 953 osoby podjęły prace niesubsydiowaną na wolnym rynku.

8. W roku 2008 z Funduszu Pracy na działania aktywizujące bezrobotnych, wydatkowano 195 782,7 tys. zł., najwięcej na: stypendia za okres stażu – 53 651,3 tys. zł (27,4 kwoty wydatków na aktywne formy), wsparcie podjęcia działalności gospodarczej – 36 203,5 tys. zł (18,5%), refundacje kosztów wyposażenia i doposażenia stanowiska pracy – 25 711,6 tys. zł (13,1%). W stosunku do okresu sprzed roku wydatki na aktywizację bezrobotnych wzrosły o 24,4%, tj. o 38 420,0 tys. zł.

2. Bezrobotni mieszkańcy wsi

Ponad połowa bezrobotnych zarejestrowanych w województwie (44 059 osób, tj. 50,4%) **zamieszkuje na wsi**. Przed rokiem, bezrobotni mieszkańcy wsi w liczbie 51 416 osób stanowili 51,9% ogólnej liczby pozostających bez pracy. Pozytywnym zjawiskiem jest zmniejszanie się procentowego udziału mieszkańców wsi w ogólnej liczbie bezrobotnych (do ubiegłego roku o 1,5 pkt. proc).

II. FUNDUSZE STRUKTURALNE 2004-2006

1. SEKTOROWY PROGRAM OPERACYJNY „Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego oraz rozwój obszarów wiejskich, 2004-2006”.

a. wdrażanie funduszy strukturalnych w ramach SPO na terenie województwa warmińsko-mazurskiego – stan na 30.01.2009 rok – ARiMR

Działanie	Liczba złożonych wniosków	Kwota wnioskowanej pomocy	Liczba podpisanych umów	Kwota podpisanych umów	Zrealizowane płatności	Kwota zrealizowanych płatności
Inwestycje w gospodarstwach rolnych	1 755	256 361 220,16	833	130 028 176,41	976	122 297 183,11
Ułatwianie startu młodym rolnikom	962	48 100 000,00	700	35 000 000,00	700	35 000 000,00
Poprawa przetwórstwa i marketingu artykułów rolnych	100	198 333 381,75	73	165 141 570,89	73	124 629 153,44
Przywracanie potencjału produkcji leśnej	53	74 710 845,00	39	52 133 815,00	42	51 598 404,00
Różnicowanie działalności rolniczej i zbliżonej do rolnictwa	225	17 831 123,72	131	10 171 255,00	131	7 814 170,37
Rozwój i ulepszenie infrastruktury	114	13 043 521,43	67	5 875 121,00	63	4 236 816,50

technicznej związanej z rolnictwem						
Razem	3 209	608 380 092,06	1 843	398 349 938,30	1 985	345 575 727,42

b. wdrażanie funduszy strukturalnych w ramach SPO na terenie województwa warmińsko-mazurskiego – stan na 30.01.2009r. - Urząd Marszałkowski

Działanie	Liczba złożonych wniosków	Kwota wnioskowanej pomocy	Liczba realizowanych umów i decyzji	Kwota podpisanych umów (decyzji)
2.2 Scalanie gruntów	0	0	0	0
2.3 Odnowa wsi oraz zachowanie i ochrona dziedzictwa kulturowego	268	39 096 250,31	134	19 986 924,00
2.5 Gospodarowanie rolniczymi zasobami wodnymi	35	40 559 177,00 (wkład Unii)	32	30 549 819,00 (wkład Unii)
Razem	303	79 655 427,31	166	50 536 743,00

2. SEKTOROWY PROGRAM OPERACYJNY „Rybołówstwo i przetwórstwo ryb”

a. wdrażanie funduszy strukturalnych w ramach SPO na terenie województwa warmińsko-mazurskiego – stan na 30.01.2009r.

Działanie	Liczba złożonych wniosków	Liczba podpisanych umów	Kwota podpisanych umów	Zrealizowane płatności	Kwota zrealizowanych płatności
1.1 Dostosowanie nakładu połowowego do zasobów – Złomowanie statków rybackich	33	33	6 645 017,84	33	6 645 017,84
1.2 Dostosowanie nakładu połowowego do zasobów- Przeniesienie statków do krajów trzecich lub zmiana ich przeznaczenia	11	9	1 684 680,00	9	1 684 680,00
2.2 Odbudowa i modernizacja floty rybackiej	17	5	748 804,00	2	301 824,40
3.2 Chów i hodowla ryb	43	21	7 444 772,30	17	1 236 450,00
3.3 Rybacka infrastruktura portowa	2	2	5 884 565,00		

3.4 Przetwórstwo i rynek rybny	25	14	1 565 339,98	11	1 291 927,60
3.5 Rybołówstwo śródlądowe	12	11	321 635,00	11	318 364,00
4.1 Rybołówstwo przybrzeżne	22	8	1 898 939,40	3	926 970,85
4.2 Działania społeczno-ekonomiczne	73	68	2 788 109,68	68	2 608 864,05
4.3 Znajdowanie oraz promowanie nowych rynków zbytu na produkty rybne	16	12	7 370 995,00	9	5 074 655,00
4.4 Działania organizacji obrotu rynkowego	5	3	371 171,00	1	199 054,00
4.6 Działania innowacyjne	10	7	12 285 226,00	8	6 807 261,00
Razem	269	193	49 009 255,60	172	27 095 069,49

III. PLAN ROZWOJU OBSZARÓW WIEJSKICH

2. Wykaz działań w ramach PROW na lata 2007-2013 – wg danych Oddziału Regionalnego ARiMR – stan na dzień 30.01.2009r.

PROW 2007-2013	Ilość złożonych wniosków	Wnioskowana kwota
Pomoc finansowa z tytułu wspierania gospodarowania na obszarach górskich i innych obszarach o niekorzystnych warunkach gospodarowania (ONW) – Kampania 2007	31 605 **	97 293 126*
Pomoc finansowa z tytułu wspierania gospodarowania na obszarach górskich i innych obszarach o niekorzystnych warunkach gospodarowania (ONW) – Kampania 2008	31 553**	66 676 450*
Renty Strukturalne – Kampania 2007	318**	338 232,89
Renty Strukturalne – Kampania 2008	348**	369 909,12
Zalesianie gruntów rolnych i innych niż rolne – schemat I – Kampania 2007	203**	9 761 493,40
Zalesianie gruntów rolnych i innych niż rolne – schemat I – Kampania 2008	134	5 240 214,56
Zalesianie gruntów rolnych i innych niż rolne – schemat II – Kampania 2008	31	317 376,32
Program rolnośrodowiskowy – kampania 2008	1 201	20 268 684,34
Grupy producentów rolnych	10	1 025 323,26***

Modernizacja gospodarstw rolnych	821	134 120 883,40
Ułatwienie startu młodym rolnikom	248	12 400 000,00
Zwiększanie wartości dodanej podstawowej produkcji rolnej i leśnej	27	63 145 228,35
Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej	165	14 424 049,00

* kwota naliczonych płatności pomocy finansowej z tytułu wspierania gospodarowania na obszarach górskich i innych obszarach o niekorzystnych warunkach gospodarowania

** liczba wszystkich złożonych wniosków aktualnie rozpatrywanych w biurach powiatowych (bez wycofanych, anulowanych itp.)

** grupy złożyły wniosek o przyznanie pomocy

3. Realizacja płatności bezpośrednich do gruntów rolnych na dzień 30.01.2009r.

	Płatności bezpośrednie do gruntów rolnych
Liczba rolników ubiegających się o płatności w kampanii 2007	43 820
Ilość decyzji o przyznaniu płatności lub o odmowie przyznania płatności , które zostały wysłane do beneficjentów w kampanii 2007	43 802
Liczba rozpatrywanych wniosków w kampanii 2008	43 106

V. AKTUALNOŚCI

1. PROW 2007-2013

W tym roku Agencja Restrukturyzacji planuje uruchomić 4 ostatnie działania Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich. Czekają także duże przetargi na wybór firmy, która zintegruje kulejący do tej pory system informatyczny.

W latach 2007-2013 Unia Europejska przeznaczyła na rozwój polskiej wsi 50 miliardów złotych. Do tej pory wypłacono zaledwie 4,5 miliarda. Agencja ma już unijną akredytację na wszystkie programy pomocowe. I dlatego do połowy 2009 roku powinna uruchomić 4 ostatnie. Pierwsze decyzje w tej sprawie będą ogłoszone 14 stycznia.

2. Bioenergia

Rok 2009 ma być przełomowy w rozwoju energii odnawialnej zapowiada resort rolnictwa. Wszystko za sprawą biogazowni, których ma powstać nawet kilkaset. Jeżeli chodzi o biopaliwa to raczej niewiele się zmieni. Biokomponenty – a zwłaszcza spirytus – będziemy sprowadzać z zagranicy.

W przyszłym roku instalacji takich jak ta ma powstać nawet kilkaset. Jedną z największych na terenie byłej cukrowni w Łapach. Umowę w sprawie powstania koncernu bio-energetycznego podpisała już Polska Grupa Energetyczna oraz Krajowa Spółka Cukrowa. Inwestycja ma być dofinansowana z unijnych funduszy.

Jeżeli chodzi o biopaliwa niewiele się zmieni. W mijającym roku około 60% bio-estrów wytworzono z polskich surowców rolniczych resztę kupowano zagranicą. Zupełnie inaczej było w przypadku bio-etanolu. Tu import zdecydowanie przeważał.

Zdaniem ekspertów w najbliższych latach import bio-komponentów powinien się utrzymać.

3. Rozwój mikroprzedsiębiorstw

Wzrost przedsiębiorczości i rynku pracy – to podstawowe cele programu tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw. Zgodnie z zapowiedziami Agencji Restrukturyzacji działanie to powinno ruszyć w pierwszym kwartale tego roku.

Uruchomienie programu zapowiadano w ubiegłym roku co najmniej kilka razy. Ale zanim wszystko udało się dopiąć na ostatni guzik upływały kolejne miesiące. Było to związane z całym procesem akredytacyjnym a także z wydaniem rozporządzenia w tej sprawie i zapisami w tym rozporządzeniu. Dokładnie chodzi o prowadzenie działalności gospodarczej i utrzymanie nowych miejsc pracy przez pięć lat. Jest to jednak bardzo trudne dlatego, że przy tak zmieniającym się rynku i gospodarce trudno przewidzieć, że za 5 lat będzie możliwe prowadzenie tej działalności. A nie spełnienie tego wymagania oznaczałoby zwrot otrzymanych dotacji wraz z odsetkami. Takie przepisy nie były korzystne dla rozwoju przedsiębiorczości. Dlatego je zmieniono. Wprowadzono bardzo istotną zmianę umożliwiającą wszystkim tym, którzy chcą rozpocząć działalność po pierwsze samo zatrudnienie i wystarczy że ta firma będzie utrzymana przez 5 lat. Wysokość dotacji zależy jednak od ilości nowych miejsc pracy. Zwrot części kosztów kwalifikowanych może wynosić od 100 do 300 tysięcy złotych. Bardzo szeroki jest za to zakres działalności. Można robić praktycznie każdy ciekawy pomysł w danym regionie.

Dokładny termin naboru dokumentów nie jest jeszcze znany. Zgodnie z prawem powinien być ogłoszony dwa tygodnie wcześniej.

TWORZENIE I ROZWÓJ MIKROPRZEDSIĘBIORSTW

wysokość dofinansowania

100 tys. zł – 1-2 miejsca pracy

200 tys. zł – 2-4 miejsca pracy

300 tys. zł – 5 miejsc pracy

źródło: MRiRW

4. Polskie rybołówstwo

Zapowiada się ciężki rok w polskim rybołówstwie. Pierwszego stycznia weszły w życie nowe zasady połowów dorszy na Bałtyku. Możliwość wypływania w morze ma w tej chwili 1/3 polskiej floty rybackiej. Pozostali mają otrzymać rekompensatę i możliwość połowów innych gatunków ryb. Ale to nie uchroni wielu jednostek przed bankructwem.

Nowe zasady nie dotyczą tylko małych kutrów rybackich, których długość nie przekracza 8 metrów. Uprawnienia do połowów dorszy w 2009 roku uzyskało niespełna 150 jednostek rybackich.

Zezwolenia połowowe mają obowiązywać do końca 2011 roku. Do tego czasu armatorom będzie można łowić tylko w jednym roku. A to oznacza 2 lata całkowitego postoju.

W bardzo złej sytuacji znaleźli się ci, którzy dorszy łowić nie będą. Mimo obiecanych rekompensat, wielu armatorów coraz częściej mówi o bankructwie.

5. Wypłata rekompensat rybakom

Na realizację 3872 projektów w ramach Sektorowego Programu Operacyjnego „Rybołówstwo i przetwórstwo ryb 2004 – 2006”, ARiMR wypłaciła do tej pory ponad 790 mln zł a z tytułu rekompensat za tymczasowe zawieszenie działalności połowowej w ubr. Agencja przekazała na konta bankowe 725 armatorów statków rybackich 55,2 mln zł. Na przełomie marca i kwietnia br. planowane jest uruchomienie nowego Programu Operacyjnego dla rybołówstwa.

Z uwagi na trudną sytuację ekonomiczną rybołówstwa morskiego, MRiRW, zgodnie z rozporządzeniem Unii Europejskiej, podjęło w listopadzie 2008 r. decyzję o uruchomieniu wypłat rekompensat rybakom za czasowe zawieszenie w czwartym kwartale 2008r. działalności połowowej. Umowy takie zawarło z ARiMR 736 armatorów statków rybackich. Spośród nich już 725 otrzymało pieniądze z tego tytułu. Rekompensaty te były wypłacane z działania „Pomoc publiczna z tytułu tymczasowego zawieszenia działalności połowowej w 2008 r.” a sfinansowane została z nowego Programu Operacyjnego dla rybołówstwa „Zrównoważony rozwój sektora rybołówstwa i nabrzeżnych obszarów rybackich 2007 – 2013”.

Kontynuowane są prace zmierzające do pełnego wdrożenia nowego Programu Operacyjnego dla rybołówstwa. Przygotowywana jest ustawa wdrażająca założenia tego Programu, która ma wejść w życie na przełomie marca i kwietnia. Departament Rybactwa ARiMR uczestniczył też w grudniu w przygotowywaniu ustawy o organizacji rynku rybnego.

Beneficjentom, którzy zrealizowali 3872 projektów w ramach Sektorowego Programu Operacyjnego „Rybołówstwo i przetwórstwo ryb 2004 – 2006”, ARiMR wypłaciła w całym okresie wdrażania Programu ponad 790 mln zł, z tego ponad 280 mln zł w 2008 r. Część beneficjentów, którzy mają podpisane umowy z ARiMR na dofinansowanie takich inwestycji zakończyła w grudniu realizację swoich projektów i dopiero teraz składa wnioski o płatność. W sumie Agencja podpisała 4033 umów z beneficjentami, którzy ubiegali się o pomoc z tego Programu, łącznie na kwotę ponad 1,001 mld zł. Wykorzystuje to w 96,61% limit środków przewidzianych na realizację SPO „Rybołówstwo 2004 - 2006”.

Zrealizowane dotychczas płatności z SPO „Rybołówstwo” wdrażanego w latach 2004 - 2006 wykorzystują w ponad 76% limit środków przewidzianych na ten Program. Limit ten wynosił ok. 1,036 mld zł. Agencja dofinansowała z tego Programu 14 działań, które dotyczyły m.in. modernizacji floty rybackiej i jej dostosowania do zasobów rybnych, chowu i hodowli ryb, unowocześnienia urządzeń portowych oraz przetwórstwa i rynku rybnego. Rybakom i armatorom, którzy zdecydowali się na zmianę zawodu lub czasowe zawieszenie działalności połowowej wypłacane były rekompensaty finansowe.

W ponad 100% wykorzystane zostały limity finansowe przeznaczone z SPO „Rybołówstwo” na „Ochronę i rozwój zasobów wodnych” oraz na „Rybołówstwo śródlądowe”, a w ponad 96% na „Złomowanie statków rybackich”, „Przeniesienie statków rybackich do krajów trzecich lub zmianę ich przeznaczenia” oraz na „Organizację obrotu rynkowego rybami”.

Komitet monitorujący realizację Sektorowego Programu Operacyjnego dla „Rybołówstwa” wyraził zgodę na przedłużenie okresu wypłacania refundacji tym beneficjentom z sektora rybackiego, którzy do końca 2008 r. zakończyli realizację inwestycji i mają podpisane umowy z ARiMR na dofinansowanie tych projektów. Oznacza to, że możliwe jest, po uprzednim aneksowaniu umowy, składanie wniosku o płatność na początku 2009 r.

Ocenia się, że po zrealizowaniu wszystkich wniosków o płatność, do wykorzystania pozostanie jeszcze pewna kwota z Programu wdrażanego w latach 2004 – 2006. W związku z tym, rozważana jest możliwość wznowienia naboru wniosków na „Złomowanie statków rybackich”, „Chów i hodowlę ryb” oraz na „Przetwórstwo i rynek rybny” i ich sfinansowanie środkami z SPO „Rybołówstwa 2004 – 2006”.

6. Wypłata płatności bezpośrednich

Ponad 4 mld zł wypłaciła ARiMR rolnikom z tytułu płatności obszarowych za 2008 r., a łącznie z dopłatami ONW, płatnością cukrową oraz płatnościami do owoców miękkich i pomidorów blisko 4,9 mld zł

Agencja obsługuje ponad 1,419 mln wniosków o przyznanie płatności na rok 2008. W grudniu płatności obszarowe przekazano dla ponad 860 tys. rolników. Plan założony w listopadzie przewidywał, że płatności bezpośrednie za 2008 r. zostaną wypłacone w grudniu około 850 tys. rolników. Dopłaty obszarowe w pierwszej kolejności przelewane były na konta bankowe rolników z 89 powiatów dotkniętych tegoroczną suszą. Wypłatę dopłat bezpośrednich za 2008 r. Agencja rozpoczęła w poniedziałek, 1 grudnia br. i może je realizować, zgodnie z przepisami unijnymi i krajowymi do 30 czerwca 2009 r. W sumie ponad 1,419 miliona polskich rolników z tytułu dopłat bezpośrednich i uzupełniających za 2008 rok dostanie około 9,3 mld zł.

Wypłacanie dopłat ONW, wspierających prowadzenie działalności rolniczej na terenach górskich i innych obszarach o niekorzystnych warunkach gospodarowania., ARiMR rozpoczęła w połowie listopada, czyli o dwa tygodnie wcześniej niż w latach poprzednich. Do tej pory dopłaty te przekazano na konta bankowe ponad 391 tys. rolników, którzy otrzymali z tego tytułu ponad 625 mln zł. O dopłaty ONW ubiegało się tym roku około 755 tys. rolników.

Płatności cukrowe za 2008 r. Agencja przekazała ponad 34 tys. plantatorów buraków cukrowych. Na ich konta bankowe trafiło ponad 216 mln zł. O płatność cukrową ubiegało się w tym roku około 60 tys. rolników. Całkowita koperta finansowa przeznaczona na płatności cukrowe za 2008 r. wynosi około 498,2 mln zł.

Od 1 grudnia ARiMR realizuje także dwa nowe rodzaje płatności wprowadzone w 2008 r. Pierwsza z nich to płatność do pomidorów, przysługująca tym rolnikom, którzy złożyli w tym roku wnioski o przyznanie jednolitej płatności obszarowej oraz w roku gospodarczym 2006/2007 dostarczyli, na podstawie odpowiednich świadectw dostawy owoców i warzyw, pomidory do przetworzenia. Dotychczas Agencja przekazała z tego tytułu na konta bankowe 887 rolników ponad 12,1 mln zł. W 2008 roku o płatności do pomidorów ubiegało się w sumie około 2 tys. rolników, a koperta finansowa przeznaczona na te płatności wynosi w sumie 22,8 mln zł.

Nowością w tym roku są również płatności do powierzchni, na których uprawiane są maliny i truskawki przeznaczone do przetworzenia. Aby otrzymać takie dopłaty rolnik musiał przede wszystkim dostarczyć do ARiMR umowę na przetworzenie truskawek czy malin zawartą przez rolnika z zatwierdzonym przez ARiMR zakładem przetwórczym lub zobowiązanie do dostarczenia owoców miękkich. Umowa z przetwórcą takich owoców mogła być również zawarta w imieniu rolnika przez reprezentującą go organizację producentów owoców i warzyw albo przez zatwierdzonego przez ARiMR skupującego owoce miękkie. Do tej pory Agencja przelała na konta bankowe blisko 4 tys. rolników ponad 5,1 mln zł z tytułu dopłat do uprawy truskawek i malin na cele przemysłowe. Limit środków przewidzianych na takie dopłaty za 2008 r. wynosi nieco ponad 65 mln zł.

Wnioski o przyznanie płatności bezpośrednich, w tym cukrowych, za 2008 r. można było składać w biurach powiatowych od 15 marca do 15 maja, a ostateczny termin minął

9 czerwca. Złożenie wniosku w terminie od 16 maja do 9 czerwca skutkowało zmniejszeniem o 1% kwoty płatności za każdy dzień roboczy opóźnienia.

7. Gospodarowanie nieruchomościami rolnymi

W 2008 roku, dzięki Agencji Nieruchomości Rolnych realizującej art. 24, 43, 44 i 48 ustawy o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa (Dz.U. z 2007 r., nr 173, poz. 1219) liczne gminy w całym kraju zyskały wiele nowych obiektów poprawiających jakość życia mieszkańców.

Przekazane nieodpłatnie grunty są wykorzystywane na realizację celów własnych jednostek samorządu terytorialnego, a te koncentrują się na polepszaniu warunków życia i rozwoju infrastruktury. Warto podkreślić, że zgodnie z obowiązującymi przepisami gminy nie mogą sprzedać otrzymanych nieruchomości przez 10 lat.

Również zgodnie z ustawą o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa (art. 43 ust. 2, art. 44 i 48) ANR może udzielić bezzwrotnej pomocy finansowej na budowę, remont i przebudowę budynków i lokali, obiektów infrastruktury technicznej oraz innego majątku przekazanego nieodpłatnie, który był w złym stanie technicznym. Ta forma wsparcia stosowana jest przez Agencję od 1999 r.

Na przekazanych gruntach powstają boiska piłkarskie, koszykarskie oraz inne obiekty sportowe służące głównie dzieciom i młodzieży. Również z myślą o nich tworzy się nowe szkoły, domy kultury, świetlice, place zabaw oraz tereny rekreacyjne.

Agencja wspiera również dziedzictwo historyczne Polski. W marcu 2008 r. OT ANR w Rzeszowie przekazał na rzecz Gminy Medyka nieruchomość wraz z obiektami zabytkowymi: budynkiem oficyny dworskiej i parkiem ze stawami. Gmina przekazane mienie zamierza wykorzystać jako tereny rekreacyjno-wypoczynkowe, a po wyremontowaniu pałacyku urządzić w nim izbę tradycji ukazującą dzieje Medyki i byłych właścicieli.

Dzięki gruntom przekazanych przez Agencję powstaje w Polsce coraz więcej dróg. Głównie dotyczy to dróg lokalnych, jak na przykład w gminie Budry, Rajgród czy Kobylin – Borzymy, gdzie ziemie zostały przekazane przez Filię w Suwałkach. Z kolei OT ANR w Szczecinie przekazał tereny pod drogę powiatową, pomiędzy Łukęcinem i Strzyżewem. Takie przypadki można by mnożyć.

Oddziały Agencji w całym kraju przekazują też grunty pod obiekty użyteczności publicznej takie jak hydrofarmy, studnie głębinowe, parkingi samochodowe, przepompownie i oczyszczalnie ścieków, bazy Ochotniczej Straży Pożarnej, infrastrukturę przeciwpożarową, przystanki i pętle autobusowe.

Biorąc pod uwagę powyższe przykłady oraz całkowitą liczbę (ok. 1100 ha) przekazanych nieodpłatnie przez Agencję Nieruchomości Rolnych w roku 2008 gruntów wyraźnie widać jak istotną rolę odgrywa Agencja w poprawianiu jakości życia społeczności lokalnych żyjących na terenach popegeerowskich.

8. Ułatwianie startu młodym rolnikom

Najtrudniejszym warunkiem jaki trzeba było spełnić aby ubiegać się o 50 tysięcy premii była wymagana powierzchnia gospodarstwa. Tam gdzie średnia wojewódzka jest wyższa od krajowej obowiązywała ta pierwsza w pozostałych druga. Teraz to uproszczono. Rolnicy będą mieli trzy lata na powiększenie gospodarstwa do poziomu średniej krajowej. Obecnie jest to niewiele ponad 10 hektarów.

Wprowadzone zmiany nie ucieszą jednak rolników z województw zachodniopomorskiego czy warmińsko-mazurskiego. Tam cały czas obowiązuje średnia wojewódzka, która jest ponad dwa razy wyższa od krajowej.

Ważne zmiany dotyczące następców wprowadzono także w programie rent strukturalnych. Aby przejąć gospodarstwo po rodzicach nie trzeba mieć już odpowiednich kwalifikacji. Wykształcenie należy jednak uzupełnić w ciągu trzech lat od otrzymania pomocy. A to nie koniec zmian. Planowane jest także uruchomienie kolejnej edycji wsparcia dla gospodarstw niskotowarowych.

9. ANR

Agencja Nieruchomości Rolnych zarządza dwom milionami czterystu tysiącami hektarów ziemi. Największa i najlepsza część państwowych gruntów milion 800 tysięcy hektarów jest bowiem dzierżawiona. Minister rolnictwa chce, aby 30% tej ziemi wróciło do zasobów Agencji, która następnie sprzedałaby je rolnikom na przetargach. Pozostałe 70% dzierżawcy mogliby kupić na zasadach pierwokupu.

Takie „trwałe rozdysponowanie” gruntów spowodowałoby, że Agencja Nieruchomości Rolnych mogłaby przestać istnieć. Problem w tym, że Agencja jest bardzo dochodowa. Tylko w zeszłym roku przekazała państwu miliard 800 milionów złotych. A tempo dochodów ma być utrzymane. Fundusz Rekompensacyjny ma zaspokoić roszczenia tzw. zabużan, czyli byłych właścicieli ziemskich, którzy utracili swoje ziemie po II Wojnie Światowej w wyniku przesunięcia granic.

10. Rekompensaty rybackie – ciąg dalszy

W tej chwili 1/3 polskiej floty regularnie wypływa w morze. Dotyczy to właścicieli jednostek, którym resort rolnictwa zezwolił na kontynuowanie połowów w 2009 roku. Zgodnie z umową, przez kolejne dwa lata będą cumować w porcie i otrzymywać rekompensaty – przy możliwości połowów innych gatunków ryb. Problem w tym, że rekompensaty nie gwarantują utrzymania działalności rybackiej, przez kolejne lata, a możliwość zamiany dorszy na inny gatunek ryb - jest dla wielu mało realna.

Wzburzenie rybaków, powoduje też nowy pomysł zmiany zasad sprzedaży ryb. Rząd chce, żeby armatorzy sprzedawali je wyłącznie przez wyznaczone do tego centra sprzedaży, bo to jedyny sposób na skuteczną kontrolę ilości poławianych ryb.

11. LEADER

Celem działania jest pobudzanie przedsiębiorczości na obszarach wiejskich przez włączenie Lokalnych Grup Działania do zarządzania tym terenem. W programie mogą uczestniczyć czy powinni uczestniczyć wszyscy partnerzy społeczni począwszy od przedsiębiorców, firm prywatnych, stowarzyszeń fundacji, samorządu lokalnego. Lokalne Grupy Działania będą decydowały między innymi o tym jakie projekty dostaną dofinansowania na: różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw oraz odnowę i rozwój wsi a także tak zwane małe projekty do 25 tysięcy złotych. Środki są zabezpieczone dla wszystkich gmin wiejskich na terenie całej Polski. Nawet jeżeli dzisiaj dana gmina nie jest w programie LEADER to może dołączyć do tego LGD, które będzie najlepsze dla danej gminy i środki będą zapewnione. Od wielkości grupy zależy ilość środków a to wiąże się z tym, że nie ma konkurencji na danym terenie ponieważ może być tylko jedna Lokalna Grupa Działania na danym terenie. Dokładnie jest to prawie 150 złotych na jednego mieszkańca. Wnioski o przyznanie wsparcia są przyjmowane i rozpatrywane przez Urzędy Marszałkowskie.

12. Zasoby ANR

Spada sprzedaż państwowej ziemi rolniczej. Dobrych gruntów na sprzedaż jest coraz mniej. Są albo wydzierżawione, albo czekają na rozstrzygnięcie roszczeń spadkobierców przed wojennych właścicieli.

W zeszłym roku Agencja sprzedała 80 tysięcy hektarów ziemi. To mniej niż w latach poprzednich. Przyczyniło się do tego kilka czynników. Po pierwsze pogorszyła się sytuacja dochodowa rolników, których nie było stać na inwestycję. Po drugie dobrej ziemi na sprzedaż jest coraz mniej. Najlepsze państwowe grunty orne zostały wydzierżawione na wiele lat. Z kolei 600 tysięcy hektarów ziemi jest zablokowane z powodu roszczeń byłych właścicieli. Mimo mniejszej niż zakładano sprzedaży Agencja wykonała zakładany plan finansowy. Do budżetu państwa trafi 700 milionów złotych, a kolejne 800 milionów złotych na rządowy Fundusz Rekompensacyjny.

13. Zadania delegowane przez ARiMR

W ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-13 przewidziano w sumie 22 działania pomocowe, z których 8 pod nadzorem Agencji będą wdrażały inne podmioty. Prezes ARiMR Dariusz Wojtasik, po potwierdzeniu gotowości do zawarcia umów delegowania zadań Agencji Płatniczej, zaprosił do ich podpisania Marszałków Województw, Prezesa Agencji Rynku Rolnego oraz Dyrektora Fundacji Programów Pomocy dla Rolnictwa (FAPA). W umowach zostanie określony szczegółowy zakres i sposób realizacji zadań Agencji Płatniczej przez Samorzady Wojewódzkie, ARR i fundację FAPA.

Zadania delegowane obejmą następujące czynności:

1. przyjmowanie wniosków o płatność;
2. przeprowadzanie kontroli administracyjnych wniosków o płatność;
3. wybór wniosków do kontroli na miejscu i przeprowadzanie czynności kontrolnych;
4. zatwierdzanie płatności oraz weryfikowanie zgodności wypłaconych kwot z zasadami wspólnotowymi.

Zadania delegowane będą wykonywane w ramach następujących działań objętych PROW 2007-2013.:

- w przypadku Samorządów Województw :
  1. Poprawianie i rozwijanie infrastruktury związanej z rozwojem i dostosowywaniem rolnictwa i leśnictwa (Kod 125) wdrażane w dwóch Schematach:
    - Scalanie gruntów,
    - Gospodarowanie rolniczymi zasobami wodnymi;
  2. Podstawowe usługi dla gospodarki i ludności wiejskiej (Kod 321);
  3. Odnowa i rozwój wsi (Kody: 313, 322, 323);
  4. Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju (Kod 4.1/413), tj.:
    - dla operacji, które spełniają warunki przyznania pomocy w ramach działania Odnowa i rozwój wsi,

- dla tzw. małych projektów, tj. operacji, które nie kwalifikują się do wsparcia w ramach działań osi 3, ale przyczyniają się do osiągnięcia celów tej osi;
5. Wdrażanie projektów współpracy (Kod 4.21);
  6. Funkcjonowanie lokalnej grupy działania (Kod 4.31);
- w przypadku Agencji Rynku Rolnego:

Działania informacyjne i promocyjne;

- w przypadku Fundacji Programów Pomocy dla Rolnictwa:

Szkolenia zawodowe dla osób zatrudnionych w rolnictwie i leśnictwie

Na realizację wszystkich zadań delegowanych w budżecie Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007 - 2013 przewidziana została kwota 3,518 mld euro.

Jako pierwsze będzie uruchomione działanie „Odnowa i rozwój wsi”. Zadaniem tego działania jest tworzenie warunków dla rozwoju społeczno-ekonomicznego obszarów wiejskich i aktywizacji ludności wiejskiej poprzez wsparcie inwestycyjne przyznawane na realizację operacji związanych z zagospodarowaniem przestrzeni publicznej, w tym z utrzymaniem, odbudową i poprawą stanu dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego wsi oraz podniesieniem atrakcyjności turystycznej obszarów wiejskich.

Szczegółowe warunki uzyskania pomocy określa Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 14 lutego 2008 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach działania „Odnowa i rozwój wsi” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 (Dz. U. nr 38, poz. 220) oraz w Rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 31 lipca 2008 r. zmieniającym rozporządzenie w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach działania „Odnowa i rozwój wsi” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013

W działaniu „Odnowa i rozwój wsi” PROW 2007-2013 wysokość pomocy wynosi 500 000 zł na realizację operacji w jednej miejscowości w okresie trwania Programu. Wielkość pomocy przyznanej na realizację jednej operacji nie może być niższa niż 25 000 zł. W terminie określonym przez samorząd województwa każdy z wnioskodawców może złożyć jeden wniosek o przyznanie pomocy. Wyjątkiem jest wnioskodawca będący organizacją pozarządową, który może złożyć więcej niż jeden wniosek, jeżeli każdy z wniosków dotyczy innej gminy.

W zakresie kryteriów dostępu pomoc finansowa może być przyznana na operację realizowaną w gminie wiejskiej, miejsko-wiejskiej, z wyłączeniem miast liczących powyżej 5 tys. mieszkańców lub gminy miejskiej, z wyłączeniem miejscowości liczących powyżej 5 tys. mieszkańców. Operacja musi wpisywać się w Plan Odnowy Miejscowości. Niezmienny pozostaje warunek wyłączenia ze współfinansowania operacji o charakterze komercyjnym.

O przyznaniu pomocy w ramach „Odnowy” w PROW 2007-2013 decyduje ocena punktowa planowanej operacji, według określonych kryteriów, tj. podstawowego dochodu podatkowego gminy, wielkości bezrobocia w powiecie, w którym położona jest gmina, w której zaplanowano realizację operacji, kryterium regionalnego oraz deklaracji przez wnioskodawcę, iż wnioskowana kwota dofinansowania na każdym etapie realizacji operacji wyniesie nie więcej niż 50% kosztów kwalifikowalnych operacji. Po dokonaniu oceny wniosków sporządzana będzie lista operacji w kolejności uzyskanych przez nie punktów, na

podstawie której z kolei zawierane będą umowy z wnioskodawcami, w ramach dostępnych środków w danym roku w województwie.

14. Dofinansowanie działań rybnych

Do dnia 31 stycznia br., można składać wnioski o dofinansowanie projektów z działań „Chów i hodowla ryb” oraz „Przetwórstwo i rynek rybny” finansowane ze środków Sektorowego Programu Operacyjnego Rybołówstwo i przetwórstwo ryb na lata 2004-2006. Agencja w dniu 19 stycznia 2009 r. uruchomiła ponownie nabór wniosków na te działania, ponieważ ze względu na korzystny kurs wymiany euro na złotówki, pozostały jeszcze do wykorzystania środki z tego Programu wdrażanego w latach 2004 – 2006. Dotychczas, w placówkach ARiMR złożono w ramach tego naboru siedem wniosków na dofinansowanie projektów z działania „Chów i hodowla ryb” na kwotę 320 tys. zł oraz pięć wniosków z działania „Przetwórstwo i rynek rybny” na kwotę 1,62 mln zł.

Przyznawanie pomocy następować będzie w kolejności wynikającej z daty uznania wniosku o dofinansowanie za kompletny i poprawny. Pomoc finansowa przyznawana będzie do wysokości dostępnego limitu finansowego.

Dofinansowaniem mogą zostać objęte projekty i wnioskodawcy spełniający kryteria dostępu określone w Uzupelnieniu SPO „Rybołówstwo i przetwórstwo ryb 2004-2006” oraz Rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi w sprawie warunków i trybu udzielania pomocy finansowej w ramach SPO „Rybołówstwo i przetwórstwo ryb 2004-2006” z dnia 14 września 2004 roku (Dz.U. Nr 213 poz. 2163 z późniejszymi zmianami).

Jednocześnie Agencja przypomina, że w dalszym ciągu istnieje możliwość składania wniosków na działania „Modernizacja istniejących statków rybackich” oraz „Działania społeczno – ekonomiczne”.

15. Dopłaty obszarowe

Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa do 23 stycznia br. przekazała na konta bankowe rolników blisko 5,14 mld zł płatności bezpośrednich, a łącznie z dopłatami ONW, płatnością cukrową, płatnością do pomidorów oraz płatnościami do truskawek i malin, ponad 6,29 mld zł. Płatności bezpośrednie otrzymało już ponad 1,04 mln rolników (przeszło 73% uprawnionych) a dopłaty ONW ok. 511 tys. (blisko 68% uprawnionych). Wysokie tempo realizacji płatności obszarowych i dopłat ONW zapewnia dobrze zorganizowana praca w ARiMR i zaangażowanie pracowników.

Agencja obsługuje ponad 1,421 mln wniosków o przyznanie płatności obszarowych, które złożyli rolnicy w 2008 r. Na ich konta bankowe ARiMR przekaże w sumie ok. 9,3 mld zł z tytułu płatności obszarowych za 2008 r. i powinna zakończyć realizację tych płatności, zgodnie z krajowymi i unijnymi przepisami, do 30 czerwca 2009 r. Płatności obszarowe Agencja wypłaca od 1 grudnia, w pierwszej kolejności pieniądze z tego tytułu były przekazywane na konta bankowe rolników z 89 powiatów dotkniętych tegoroczną suszą.

Wypłacanie dopłat ONW, wspierających prowadzenie działalności rolniczej na terenach górskich i innych obszarach o niekorzystnych warunkach gospodarowania. Agencja rozpoczęła w ubiegłym roku w połowie listopada, tj. o dwa tygodnie wcześniej niż w poprzednich latach. Ta decyzja Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi zapewniła szybszy dopływ pieniędzy do rolników produkujących na słabych glebach, gdzie skutki suszy były najbardziej odczuwane. Dotychczas ARiMR przekazała dopłaty ONW na konta bankowe około 511 tys. rolników, którzy otrzymali z tego tytułu blisko 830 mln zł. O przyznanie takich dopłat ubiegało się w 2008 r. około 755 tys. rolników.

Ponad 43,4 tys. plantatorów buraków cukrowych otrzymało do 23 stycznia br. płatności cukrowe za 2008 r. Na ich konta bankowe Agencja przekazała ponad 290 mln zł. O płatność cukrową ubiegało się około 60 tys. rolników. Całkowita koperta finansowa przeznaczona na płatności cukrowe za 2008 r. wynosi około 498,2 mln zł.

Od 1 grudnia ARiMR realizuje także dwa nowe rodzaje płatności wprowadzone w 2008 r. Pierwsza z nich to płatność do pomidorów, przysługująca tym rolnikom, którzy złożyli w tym roku wnioski o przyznanie jednolitej płatności obszarowej oraz w roku gospodarczym 2006/2007 dostarczyli, na podstawie odpowiednich świadectw dostawy owoców i warzyw, pomidory do przetworzenia. Dotychczas Agencja przekazała z tego tytułu na konta bankowe 1207 rolników blisko 15,9 mln zł. W 2008 roku o płatności do pomidorów ubiegało się w sumie około 2 tys. rolników, a koperta finansowa przeznaczona na te płatności wynosi w sumie 22,8 mln zł.

Płatności do malin i truskawek przeznaczonych do przetwórstwa otrzymują rolnicy, którzy o to występowali we wnioskach składanych wiosną 2008 r. oraz dostarczyli do ARiMR umowę na przetworzenie tych owoców, zawartą z zatwierdzonym przez Agencję zakładem przetwórczym lub zobowiązanie do dostarczenia owoców miękkich. Umowa z przetwórcą takich owoców mogła być również zawarta w imieniu rolnika przez reprezentującą go organizację producentów owoców i warzyw albo przez zatwierzonego przez ARiMR skupującego owoce miękkie. Dotychczas Agencja przelała na konta bankowe ponad 14,3 tys. rolników ponad 16,4 mln zł z tytułu dopłat do uprawy truskawek i malin na cele przemysłowe. Limit środków przewidzianych na takie dopłaty za 2008 r. wynosi nieco ponad 65 mln zł.

Wnioski o przyznanie płatności bezpośrednich, w tym cukrowych, za 2008 r. można było składać w biurach powiatowych od 15 marca do 15 maja, a ostateczny termin minął 9 czerwca. Złożenie wniosku w terminie od 16 maja do 9 czerwca skutkowało zmniejszeniem o 1% kwoty płatności za każdy dzień opóźnienia

16. Zmiany w PROW-ie na lata 2007-2013

Przyjęty przez rząd, na posiedzeniu 6.01.09 projekt zmian Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007 - 2013 zakłada m.in. dokonanie przesunięć środków przewidzianych na poszczególne działania a także zmiany kryteriów przyznawania wsparcia np. z działania "Ułatwienie startu młodym rolnikom". Projektowane zmiany muszą być jeszcze zatwierdzone przez Unię Europejską.

Projektowane zmiany przewidują m.in.:

- modyfikację niektórych kryteriów dostępu do pomocy w ramach działania "Ułatwienie startu młodym rolnikom" oraz "Renty strukturalne". Zmiany te mają na celu ułatwienie uzyskania pomocy rolnikom gospodarującym w województwach o niskiej średniej powierzchni gospodarstwa oraz ułatwienie transferu ziemi następcom deklarującym uzupełnienie wykształcenia;
- preferowanie inwestycji podejmowanych przez grupy producentów rolnych, wstępnie uznane grupy oraz uznane organizacje producentów owoców i warzyw w ramach działania "Zwiększanie wartości dodanej podstawowej produkcji rolnej i leśnej";
- rozszerzenie listy krajowych systemów jakości żywności w ramach działania "Uczestnictwo rolników w systemach jakości żywności" oraz "Działania informacyjne i promocyjne", dzięki czemu wsparciem zostaną objęci rolnicy prowadzący produkcję w ramach systemu "Jakość Tradycja";

- ograniczenie możliwości zmiany zobowiązań rolno-środowiskowych. Zmiana ta jest niezbędna z uwagi na potrzebę kontroli budżetu programu rolno-środowiskowego.

Ponadto proponowane są zmiany finansowe PROW 2007-2013 polegające na zwiększeniu budżetu działania "Renty strukturalne" oraz "Wsparcie gospodarstw niskotowarowych" (odpowiednio o 362 mln euro i 150 mln euro) tak, aby zapewnione były środki na realizację zobowiązań podjętych dotychczas, także w ramach Planu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2004 - 2006. Budżet Programu musi zapewniać możliwość dokonywania wypłat także w roku 2014, gdy prawdopodobnie nie będą jeszcze dostępne środki z kolejnego okresu programowania. W związku z tym ograniczenie budżetu objęło działania: "Korzystanie z usług doradczych przez rolników i posiadaczy lasów", "Zwiększanie wartości dodanej podstawowej produkcji rolnej i leśnej", "Uczestnictwo rolników w systemach jakości żywności", "Zalesianie gruntów rolnych oraz zalesianie gruntów innych niż rolne" oraz "Odtwarzanie potencjału produkcji leśnej zniszczonego przez katastrofy oraz wprowadzanie instrumentów zapobiegawczych".

Wszystkie zmiany PROW 2007 - 2013 zostały wcześniej zaakceptowane przez Komitet Monitorujący. Wprowadzenie tych zmian w życie wymaga następnie uzgodnienia na poziomie Unii Europejskiej.

17. Ubezpieczenia rolnicze

Zaledwie 150 milionów złotych przeznaczył w tym roku rząd na dopłaty do ubezpieczeń rolniczych. Tymczasem potrzeby są przynajmniej trzy razy większe.

W zeszłym roku zakłady ubezpieczeń sprzedały rolnikom 87,5 tysiąca polis z dopłatą państwa. Ubezpieczano głównie uprawy polowe. W zaledwie 220 przypadkach zwierzęta gospodarskie. Jak na półtora miliona rolników otrzymujących dopłaty bezpośrednio to niewiele. W tym roku chętnych ma być więcej, bo w życie wchodzi obowiązek ubezpieczenia połowy upraw i zwierząt. Jest tylko jeden problem. Pieniądze. W tegorocznym budżecie na dopłaty do polis przewidziano zaledwie 150 milionów złotych. Na razie minister rolnictwa szykuje nowelizację przepisów, która przekona zakłady ubezpieczeniowe do sprzedaży polis suszowych. Firmy nie chciały tego robić twierdząc, że ryzyko jest zbyt duże, a dopłata państwa za mała.

Rządowe dopłaty do rolniczych polis pokrywają połowę składki z tytułu ubezpieczenia jednego hektara ziemi o raz jednej sztuki zwierząt.

18. Kredyty inwestycyjne i kłęskowe

27 stycznia br. Agencja przyznała bankom na I kwartał 2009 r. limity akcji kredytowej w wysokość ponad 1,5 mld zł oraz limity dopłat do oprocentowania kredytów inwestycyjnych i kłęskowych. Oznacza to, że banki mogą udzielić rolnikom i producentom rolnym w I kwartale 2009 roku kredytów inwestycyjnych do kwoty 973 mln zł, a kredytów kłęskowych do kwoty 589 mln zł, a ARiMR pokryje ze swoich środków część oprocentowania zastosowanego przez banki. Dzięki dopłacamui przez ARiMR do oprocentowania kredytów inwestycyjnych i kłęskowych udzielanych przez banki, cieszą się one wśród rolników i producentów rolnych wielkim zainteresowaniem.

Limity środków otrzymało 8 central banków:

1. Bank Polskiej Spółdzielczości S.A.,
2. Gospodarczy Bank Wielkopolski S.A.,

3. Mazowiecki Bank Regionalny S.A.,
4. Bank Gospodarki Żywnościowej S.A.,
5. Bank Zachodni WBK S.A.,
6. ING Bank Śląski S.A.,
7. BPH S.A. (tylko kredyty inwestycyjne),
8. Pekao S.A.

Zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 26 kwietnia 2007r. w sprawie szczegółowego zakresu i kierunków działań Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa oraz sposobów ich realizacji (Dz. U. Nr 77, poz. 514) w 2009 r. kredyty inwestycyjne mogą być udzielane w ramach następujących linii kredytowych: na zakup gruntów rolnych (nKZ), dla młodych rolników (nMR), na zakup lub urządzenie gospodarstwa rodzinnego (nGR), na inwestycje w zakresie nowych technologii (nNT), na inwestycje podstawowe (nIP), dla grup producentów rolnych (nGP), na rozwój wspólnego użytkowania maszyn i urządzeń rolniczych (nBR10), na restrukturyzację przetwórstwa ziemniaka na skrobię (nBR13), na restrukturyzację i modernizację przemysłu mięsnego, chłodnictwa składowego i przetwórstwa jaj (nBR14), na mleczarstwo (nBR15). Kredyty kłękowe udzielane w ramach linii nKL01 i nKL02 mogą być przeznaczone na wznowienie produkcji po kłeskach żywiołowych.

VI. INFORMACJE Z DEPARTAMENTU ROZWOJU OBSZARÓW WIEJSKICH I ROLNICTWA

1. Nabór wniosków dla organizacji pozarządowych - zakończony

Dnia 7 stycznia 2009 roku zakończył się nabór wniosków w ramach otwartego konkursu ofert dla organizacji pozarządowych w zakresie aktywizacji społeczności lokalnych na obszarach wiejskich w 2009 roku.

Do Departamentu wpłynęło 20 ofert. Wybór zadań do realizacji nastąpi 16 lutego 2009 roku po posiedzeniu Zespołu Opiniującego oferty w ramach ogłoszonego konkursu.

2. Konferencja otwierająca PROW 2007-2013

W dniu 29 stycznia 2009 roku w Centrum Konferencyjno-Szkoleniowym Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie odbyła się konferencja otwierająca działania Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013. Organizatorem spotkania był Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego.

Celem konferencji było podsumowanie oraz zaprezentowanie dotychczasowych rezultatów wdrażania poszczególnych działań w ramach Sektorowego Programu Operacyjnego „*Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego oraz rozwój obszarów wiejskich 2004-2006*”. Ponadto przekazano potencjalnym beneficjentom informacje na temat zasad i warunków udzielania pomocy w ramach zleconych do realizacji Urzędowi Marszałkowskiemu działań objętych Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013. W konferencji uczestniczyli m. in. beneficjenci działań wdrażanych przez Urząd Marszałkowski Województwa Warmińsko-Mazurskiego oraz przedstawiciele poszczególnych agencji rządowych związanych z rolnictwem, Warmińsko-Mazurskiej Izby Rolniczej i Warmińsko-Mazurskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego.

Spotkanie otworzył **Pan Jacek Protas, Marszałek Województwa Warmińsko-Mazurskiego**, który przywitał wszystkich przybyłych gości oraz wręczył nagrody okolicznościowe oraz dyplomy beneficjentom, którzy zrealizowali projekty w ramach

Sektorowego Programu Operacyjnego *Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego oraz rozwój obszarów wiejskich 2004-2006*, działanie „Odnowa wsi oraz zachowanie i ochrona dziedzictwa kulturowego”.

Druga część spotkania poświęcona była tematyce wsparcia rozwoju obszarów wiejskich w perspektywie finansowej 2007-2013. Przedstawione zostały szanse, uwarunkowania i znaczenie dla społeczności lokalnych Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013. Potencjalni beneficjenci mieli okazję do zapoznania się z dokumentacją konkursową oraz mogli skonsultować zawarte w niej zapisy. Miało to istotne znaczenie, gdyż konferencja odbyła się w przede dniu rozpoczęcia naboru wniosków o przyznanie pomocy w ramach ww. działania. W województwie warmińsko-mazurskim wnioski o przyznanie pomocy uprawnieni beneficjenci działania „Odnowa i rozwój wsi” będą mogli składać w terminie od 2 lutego do 31 marca 2009 roku.

3. Konkurs „Aktywna Wieś Warmii i Mazur” - rozpoczęty

Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego ogłosił już IV edycję konkursu „Aktywna Wieś Warmii i Mazur”.

Wnioski przyjmowane są w Urzędzie Marszałkowskim Województwa Warmińsko-Mazurskiego w Departamencie Rozwoju Obszarów Wiejskich i Rolnictwa w terminie od 1 do 27 lutego 2009 r.

Konkurs ma na celu wsparcie inicjatyw lokalnych i regionalnych na terenie województwa warmińsko-mazurskiego. Zadanie może być realizowane w formie: festynu, konkursu, festiwalu, wystawy, warsztatu lub innej nowatorskiej inicjatywy, której celem jest zaktywizowanie lokalnych środowisk wiejskich. W konkursie mogą brać udział sołectwa z gmin miejsko-wiejskich i wiejskich, które w terminie od 1 maja do 31 października 2009 r. chcą zorganizować przedsięwzięcia zgodne z Regulaminem Konkursu.

4. Odnowa Wsi

W dniu 6 stycznia 2009 roku Zarząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego zatwierdził ogłoszenie o terminie naboru wniosków o przyznanie pomocy w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 w zakresie działania „**Odnowa i rozwój wsi**” w dniach **2 lutego – 31 marca 2009 roku**.

Warunki i tryb przyznawania pomocy finansowej określony został w Rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 14 lutego 2008 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach działania „Odnowa i rozwój wsi” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007 – 2013 (Dz. U. nr 38 poz. 220 oraz Dz. U. nr 156 poz. 974). Szczegółowe informacje dotyczące sposobu składania wniosków o przyznanie pomocy zawierają „Wytyczne dla Beneficjentów” dostępne na stronie internetowej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego www.sporol.warmia.mazury.pl

Biuletyn opracowano na podstawie danych:

- Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa,
- Agencji Nieruchomości Rolnych,
- Agencji Rynku Rolnego,
- Wojewódzkiego Urzędu Pracy,
- Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego, Departamentu Rozwoju Obszarów Wiejskich i Rolnictwa,
- Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów
- oraz informacji prasowych.